Heikki Brotkin

Ohjelmistotestaus kurssin ympäristön asennusohje

Ympäristön asennusohje Ohjelmistotestaus

2024

SISÄLLYS

1	JO	HDANTO	3
2	AS	SENNUKSET	3
	2.1	VirtualBox	3
	2.2	Ubuntu Server	4
	2.3	Bugzilla	27
	2.4	SquashTM	30
	2.5	Chrome selain	34
	2.6	Robot Framework / Selenium web driver	35

3

JOHDANTO

Tässä ohjeessa käsitellään Ohjelmistotestaus kurssilla käytetyn ympäristön

asentaminen. Ajatus on luoda virtuaalikone ja ohjelmisto asennus, jonka sisäl-

tämiä ohjelmistoja voisi periaatteessa käyttää myös pienessä projektissa.

Tässä opiskeluympäristön asennus ohjeessa ei kuitenkaan oteta huomioon

kaikkia asioita, jotka on huomioitava todellisessa käytössä, kuten tietoturvaa

tai varmistusta.

Ympäristö ei ole täysin välttämätön kurssin suorittamiseksi ja harjoituksista tu-

lee saatavilla myös "kevyt" versiot. Tämä vaikuttaa kuitenkin kurssin arvoste-

luun.

ASENNUKSET

Seuraavassa kuvatut asennukset vievät tilaa asennuksen jälkeen enimmillään

10 gigatavua. Asennuslevyltä on hyvä löytyä tilaa noin 20 gigatavua. Ubuntu-

server asennetaan ilman graafista käyttöliittymää ja virtuaalikone on "server"

sanasta huolimatta varsin kevyt eikä vaadi kovin paljon resursseja.

Asennusten tekemistä ja ympäristön käyttöä helpottaa jos virtuaalikoneista ja

linux komentorivistä on hiukan käsitystä.

Pyrin saamaan saataville myös valmiiksi asennetun virtuaalikoneen. Se vaatii

kuitenkin toimiakseen VirtualBox ohjelman asentamista.

2.1 VirtualBox

VirtualBox työasema virtualisointia käytetään tässä tapauksessa sen helpon

saatavuuden ja käytettävyyden vuoksi. Periaatteessa myös muita virtualisoin-

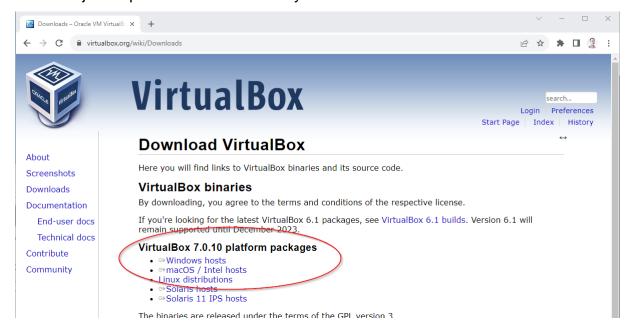
tiympäristöjä voi käyttää.

VirtualBox löytyy osoitteesta:

https://www.virtualbox.org/wiki/Downloads

Valitse uusin version (11.8.2023): VirtualBox 7.0.10 platform packages

VirtualBox asennus on varsin suoraviivaista ja tapahtuu ladatun asennus ohjelman avulla. Asennus vaatii "Admin" oikeudet. Tietokoneen pitää tukea virtualisointia ja sen pitää olla asetettuna käyttöön tietokoneen BIOS asetuksista.

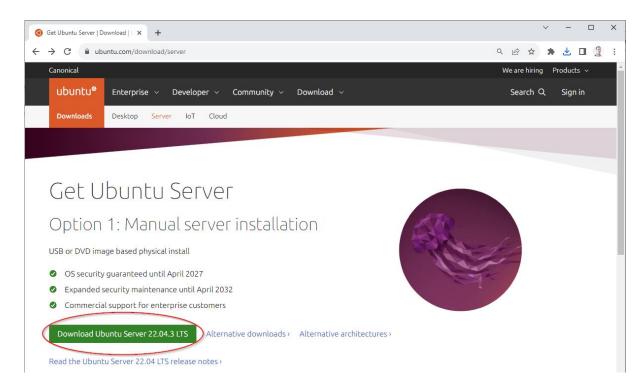
2.2 Ubuntu Server

Seuraavaksi asennetaan Ubuntu-server ympäristö. Ubuntu-server asennusta käytetään, koska sillä saadaan aikaan kohtuullisen kevyt virtuaalikone, johon käytettävät ohjelmat asennetaan.

Olen määrittänyt dynaamisen levyn kooksi 40 gigatavua. Dynaamisen levyn tapauksessa todellista tilaa työaseman kiintolevyltä käytetään vain tarpeen mukaan. Palvelin asennus ei itseasiassa ota oletuksena käyttöön kuin 20 gigatavua ja dynaamisen levyn asetuksella fyysistä levyä käytetään vieläkin vähemmän asennuksen jälkeen.

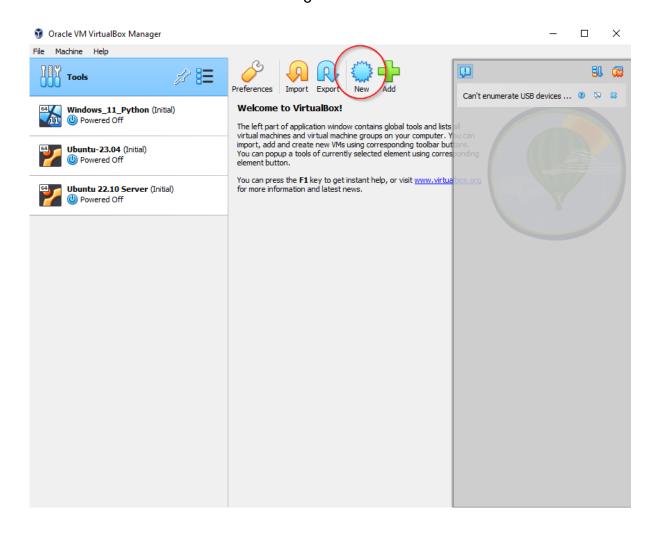
Ubuntu Server asennus median lataus löytyy osoitteesta: https://ubuntu.com/download/server

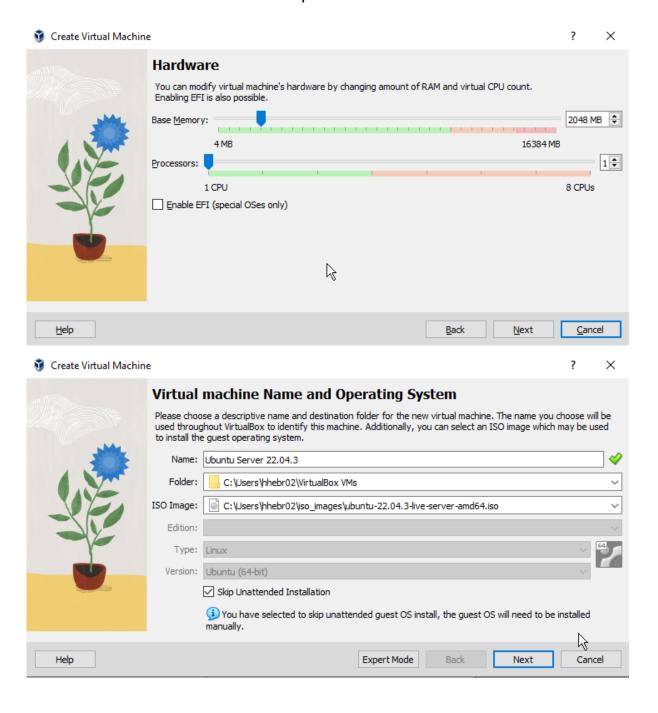
Valitse uusin LTS (Long Term Support) version (11.8.2023): 22.04.3

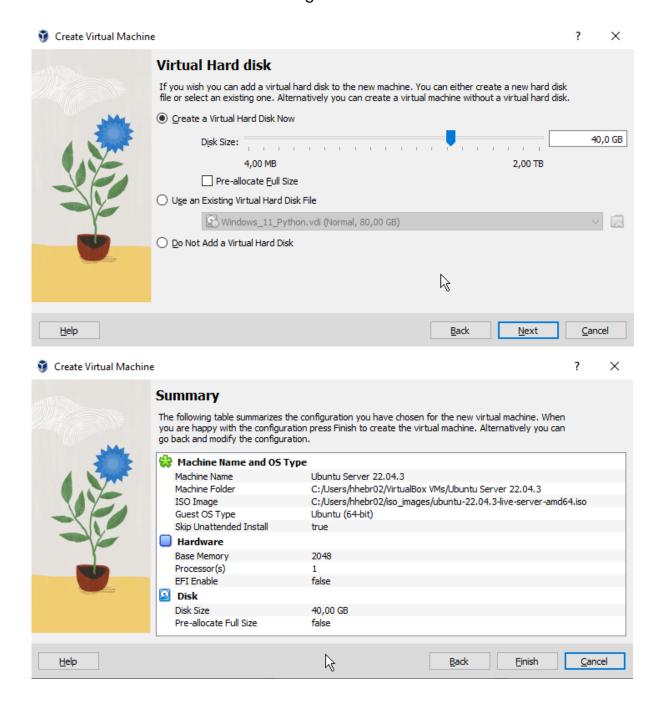

Seuraavaksi tehdään manuaalinen asennus VirtualBox ympäristöön. VirtualBox ohjelman uusissa versioissa on myös mahdollisuus käyttää automaattista asennusta, mutta suosittelen tekemään asennuksen asennus ohjelman avulla.

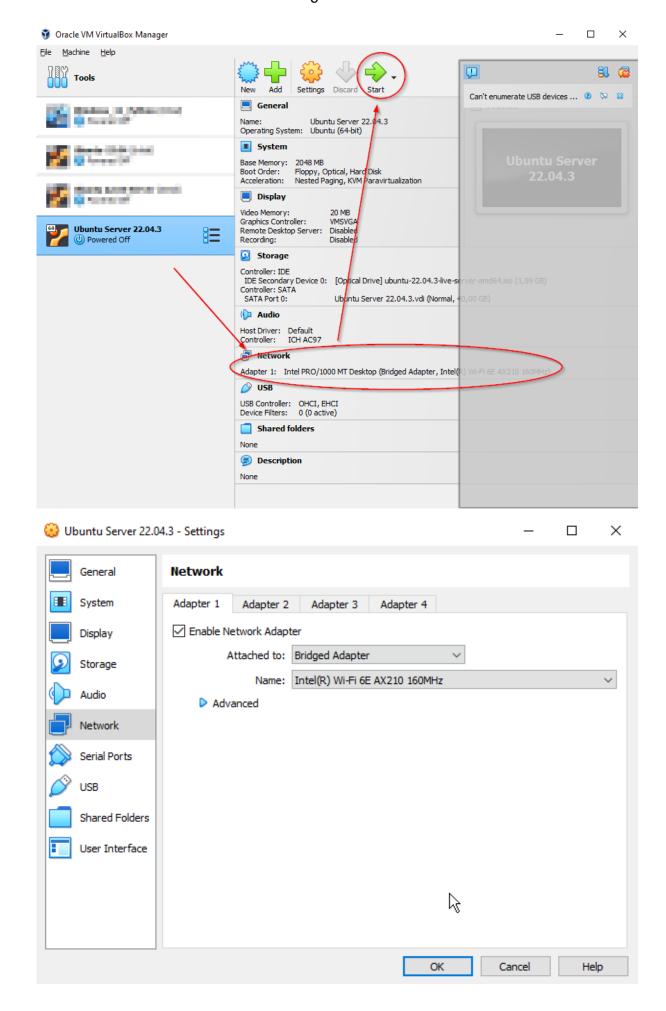
Seuraavissa kuvissa kommentteja on vähän. Kuvat esittävät koko asennusprosessin. Käyttäjätunnuksena olen käyttänyt "student" ja samoin salasanana on "student". Tämä olisi tietysti tuotantoympäristö erittäin huono konfiguraatio.

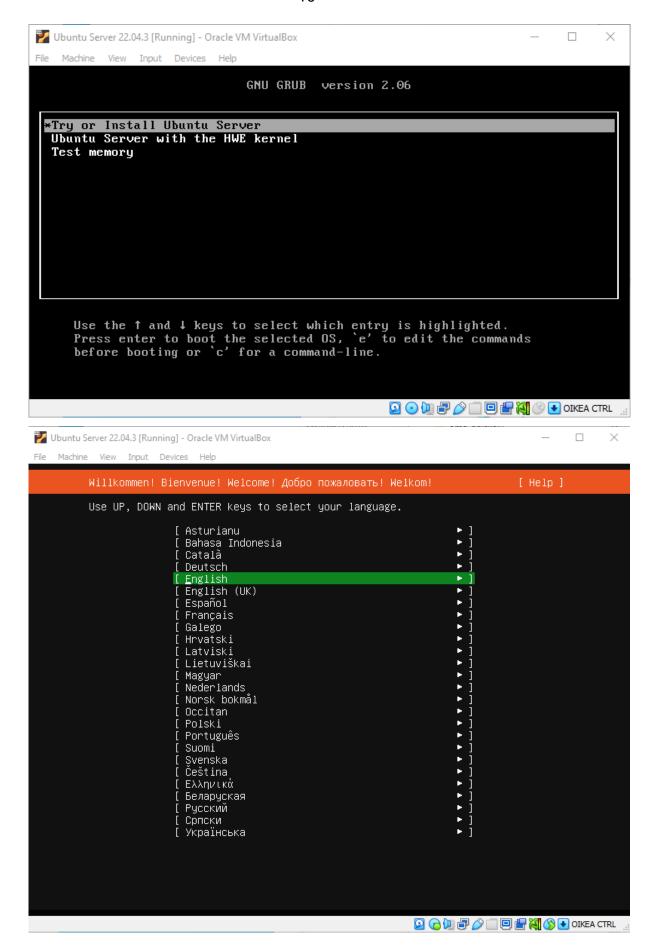

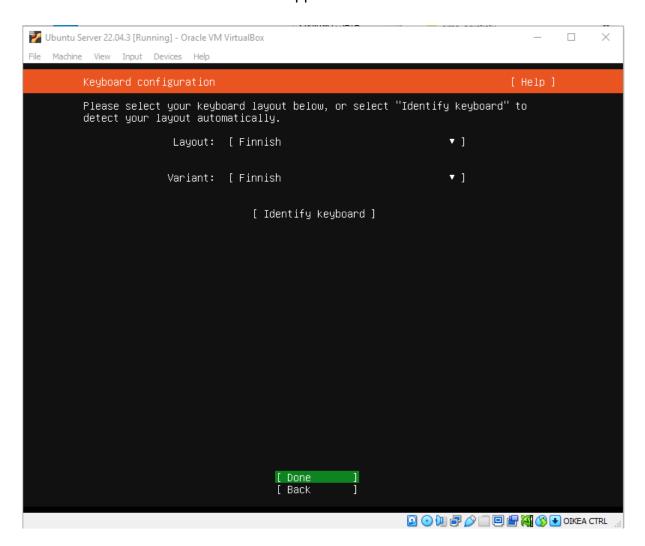

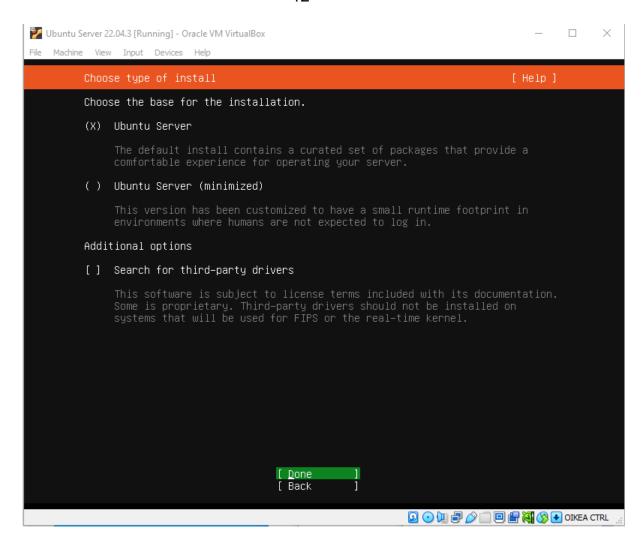

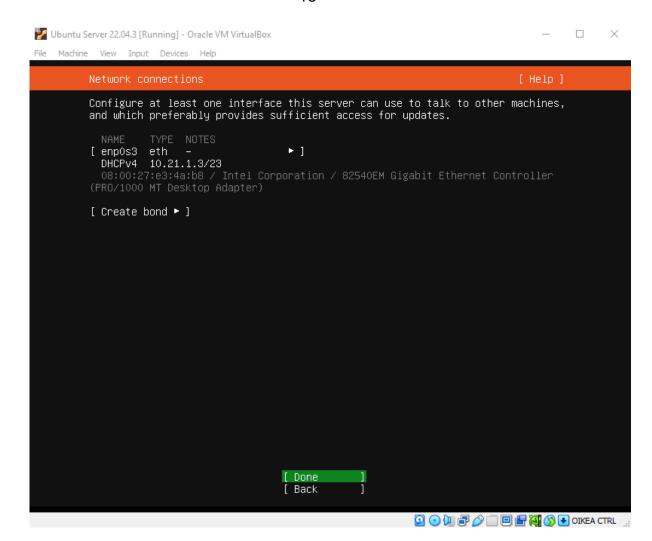
Asennuksen aloittamista ennen on hyvä vaihtaa virtuaalikoneen verkkoadapteri tyyppiin "Bridged". Tällä asetuksella virtuaalikone käyttää samaa fyysistä verkkoyhteyttä kuin isäntäkone, mutta on loogisesti sen kanssa samassa verkossa. Tällä asetuksella saadaan toimimaan sekä internetyhteys, että yhteys isäntäkoneen ja virtuaalikoneen välillä.

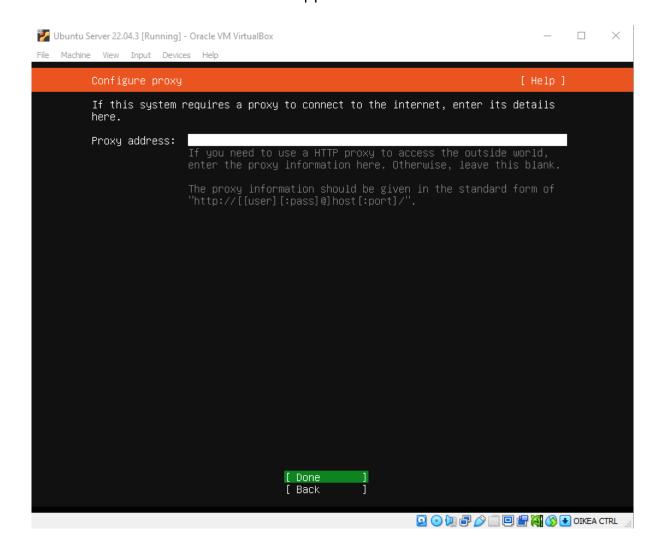

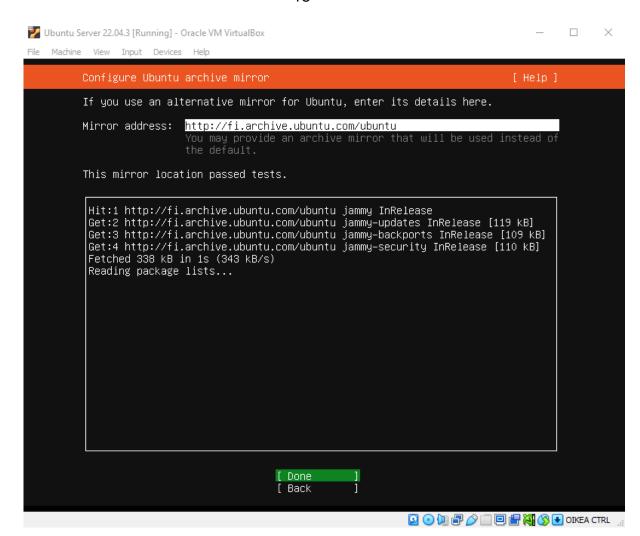

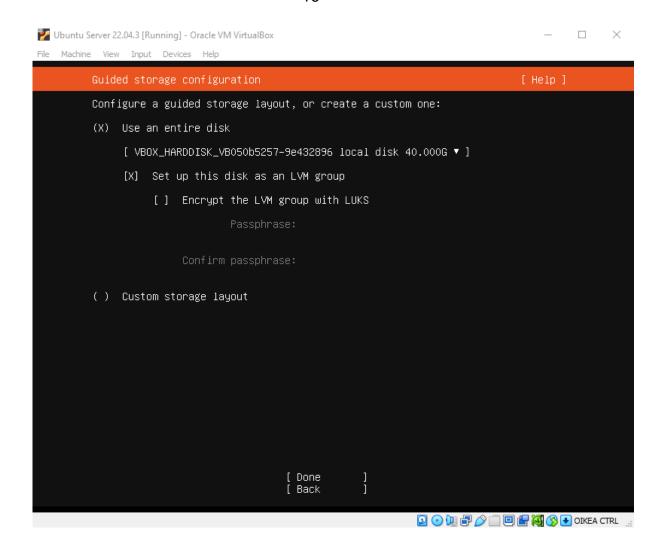

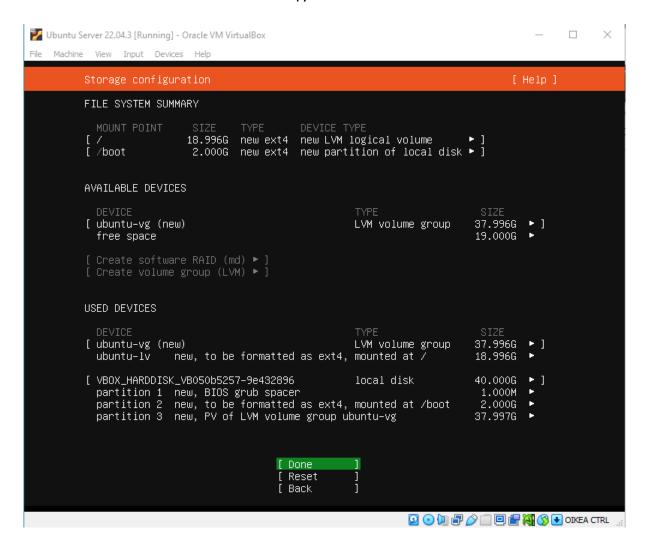

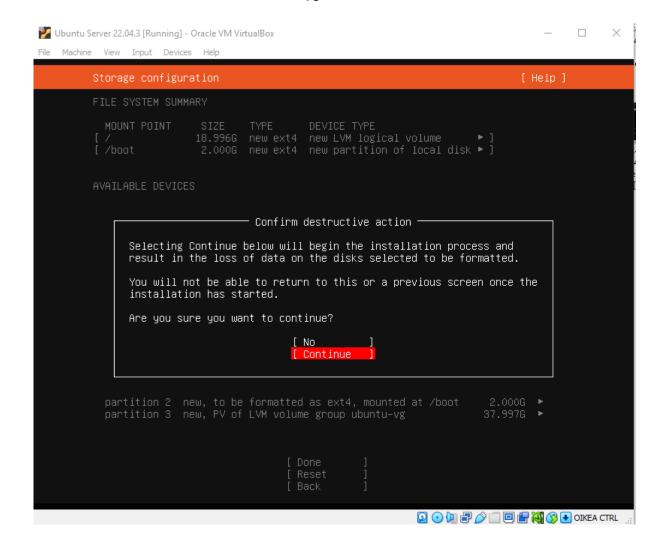

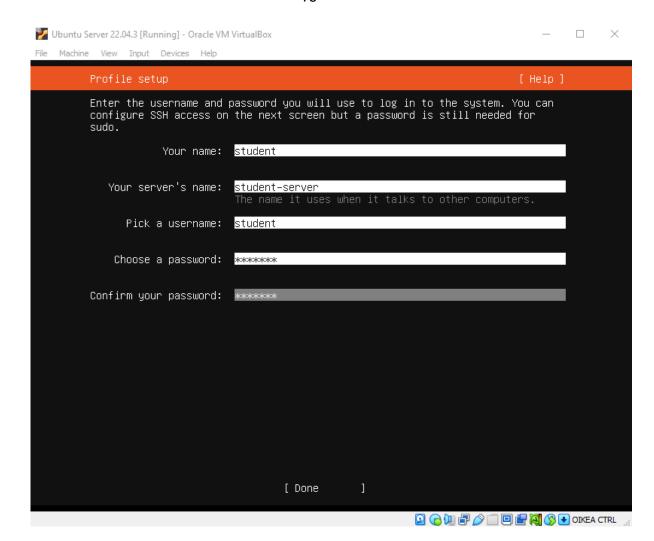

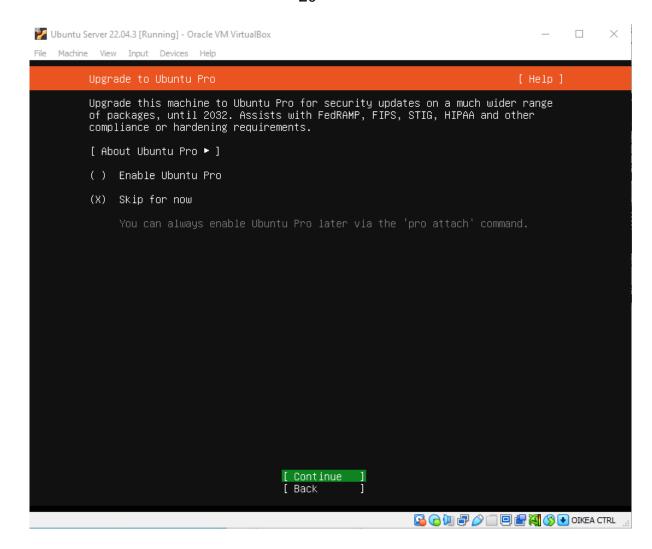

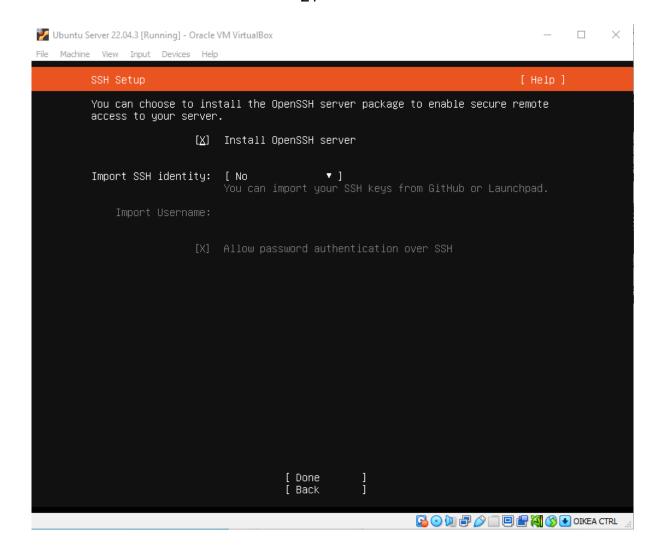

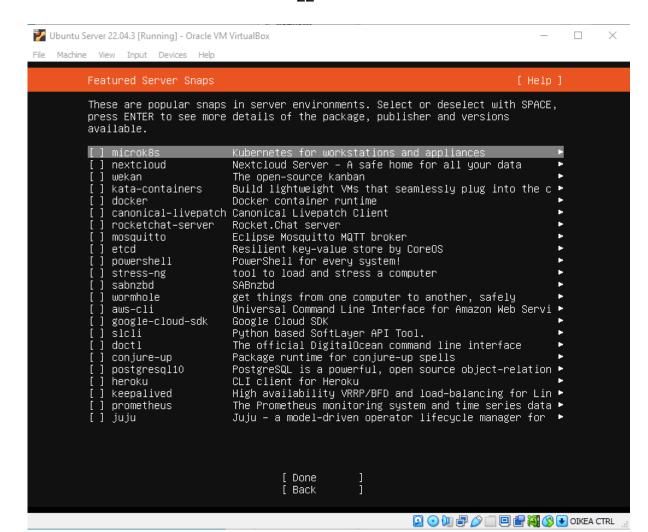

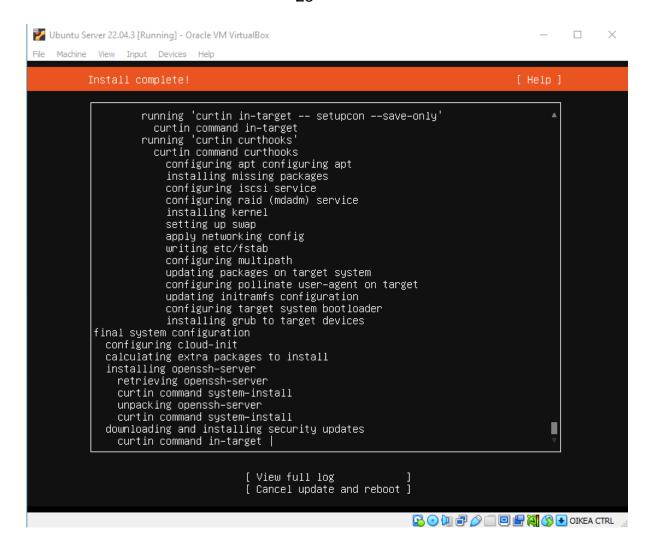

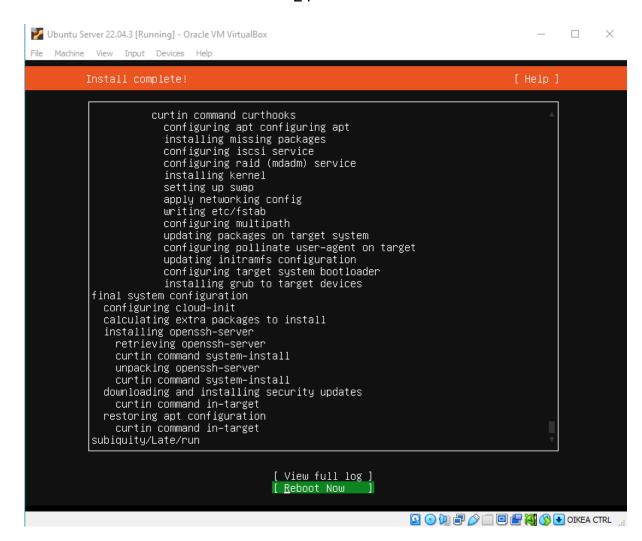

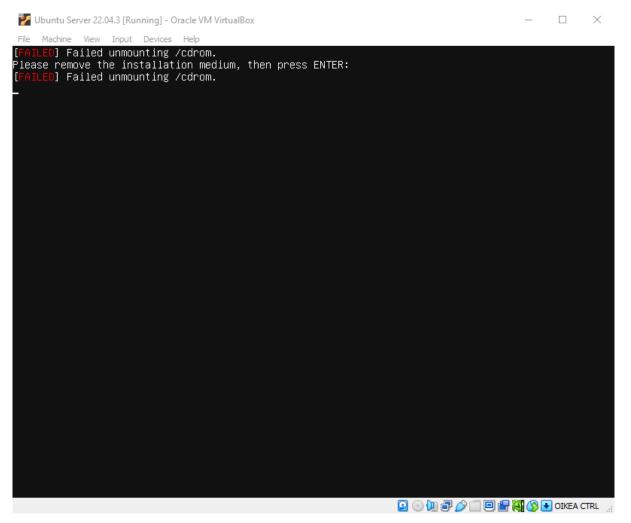

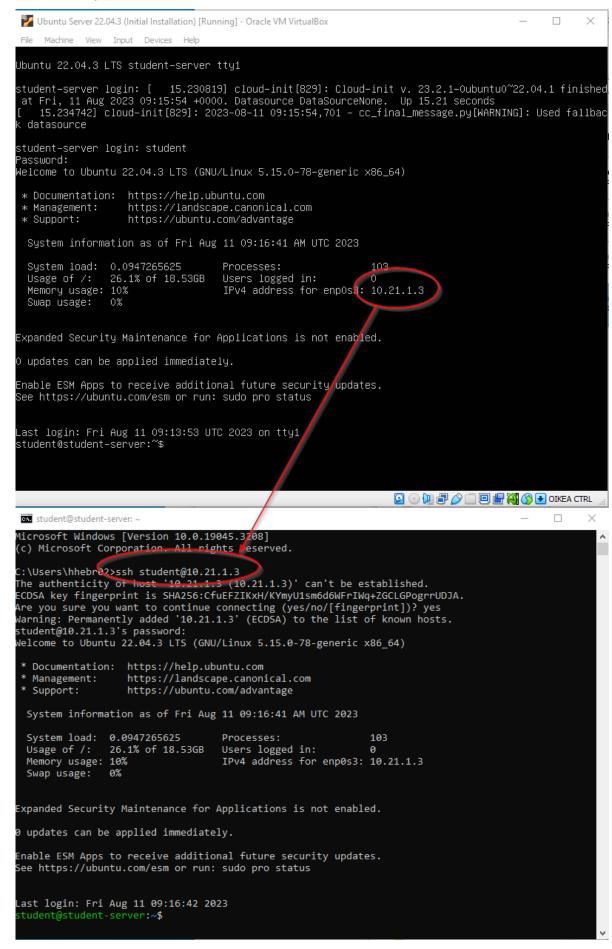

Asennuksen jälkeen virtuaalikone käynnistetään uudelleen. Jos bridged adapter on käytössä ja OpenSSH-server on ohjeen mukaisesti asennettuna, pitäisi koneeseen päästä käsiksi myös Windows komentokehoitteesta löytyvän ssh komennon avulla. Komentokehoitteen käytön etuna on se, että sen kautta tekstiä on helppo kopioida virtuaalikoneen ja isäntäkoneen välillä. Tämä on

esitetty seuraavissa kuvissa. Ubuntu-server ip osoitteen voi tarkistaa myös komennolla "ip a".

2.3 Bugzilla

Asennetaan bugzilla seuraavaksi, koska sen virallisissa asennus ohjeissa tulee hyvin asennettua mariadb tietokanta, jota voidaan käyttää myös muiden ohjelmien kanssa.

Asennusohje löytyy osoitteesta:

https://bugzilla.readthedocs.io/en/latest/installing/quick-start.html

Asennus ohjeessa on joitakin kohtia, jotka vaativat selvennystä. Bugzilla käyttää Apache palvelinta ja sen vaatimaa konfiguraatiota ei ole kunnolla ohjeessa esitetetty.

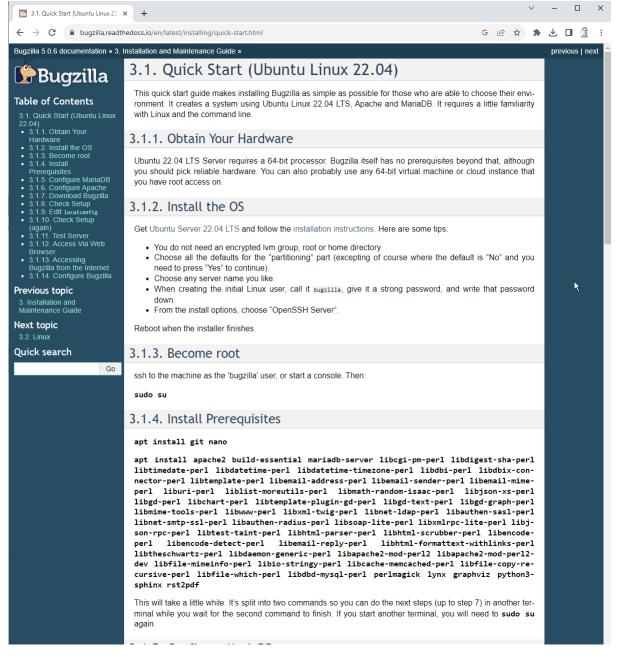
Nyt meillä pitäisi olla jo Ubuntu asennus kunnossa, joten voidaan jatkaa suoraan esivaatimusten (Install Prerequisites) kohdasta.

Seuraavat asennukset tehdään siis virtuaalikoneen bash komentokehoitteessa.

Tässä on kaikki asennuksessa käyttämäni komennot ja tulosteet erillisessä tekstitiedostossa:

Komennot on selvitetty nettisivulla asennusohjeessa. Seuraavassa on mainittu ainoastaan muutama kommentti ja poikkeus ohjeeseen:

Tässä kohtaa on hyvä käyttää Windows komentokehoitetta ja ssh yhteyttä. Koska silloin tekstin kopiointi ikkunaan onnistuu helposti selaimesta tai muusta ohjeesta.

Kohdassa jossa määritellään tietokannan salasanaa (3.1.5), olen käyttänyt "\$db_pass" muuttujan tilalla salasanaa "pass", joka ei ole ohjeen esittämä "strong password", mutta riittävä opiskelu ympäristöön.

Tietokannan käyttäjänä siis minulla on oletus: bugs

Tietokannan salasanana: pass

Ohjeessa kohdasta "3.1.6 Configure Apache" puuttuu bugzilla.conf:

nano /etc/apache2/sites-available/bugzilla.conf

Seuraava konfiguraatio toimii muun ohjeen kanssa:

Alias /bugzilla /var/www/webapps/bugzilla

<Directory /var/www/webapps/bugzilla>

AddHandler cgi-script .cgi

Options +ExecCGI +FollowSymLinks

DirectoryIndex index.cgi index.html

AllowOverride All

</Directory>

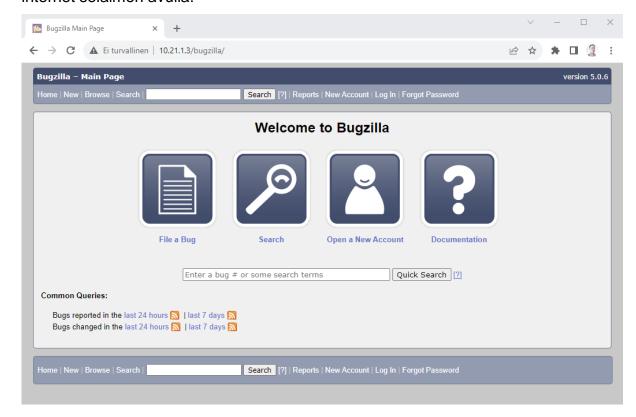
Asennuksen aikana kysytään Bugzilla asennuksen pääkäyttäjän salasanaa. Käyttäjänimen pitää olla sähköpostiosoitemuodossa, joten olen käyttänyt seuraavaa:

student@student-server.local

Salasanana omassa asennuksessani on:

student

Kun asennus on suoritettu pitäisi bugzilla löytyä virtuaalikoneen IP osoitteesta internet selaimen avulla:

Viimeisen kohdan "3.1.14. Configure Bugzilla" voi jättää tässä vaiheessa tekemättä. Monen käyttäjän tuotantojärjestelmässä se on oleellista, mutta kurssilla bugzillaa käytetään lähinnä yhden käyttäjän näkökulmasta, eikä sähköpostien lähetysten konfigurointiin ole tarvetta.

Asennuksen lopussa on hyvä poistua tässä vaiheessa, ennen seuraavan asennuksen aloittamista, pääkäyttäjän root terminaalista exit komennolla.

2.4 SquashTM

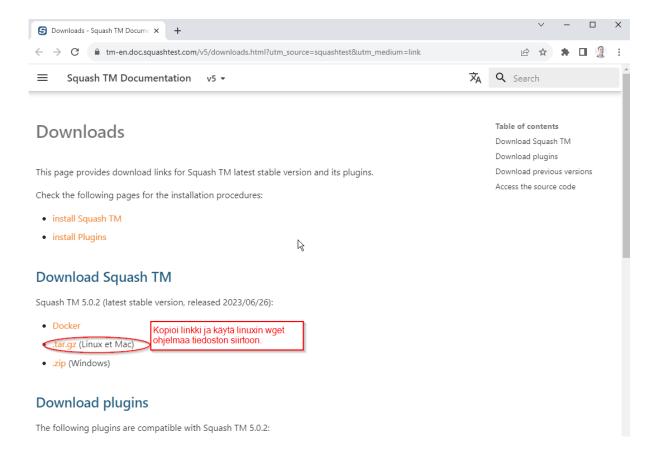
Ennen Squash asennusta täytyy asentaa JRE (Java Runtime Environment) uusin versio 6.0.0 toimii ainakin java version 17 kanssa. Ubuntun paketin asennuksen pitäisi toimia: sudo apt install openjdk-17-jdk

. . . . . .

SquashTM ympäristön sivu löytyy osoitteesta:

https://www.squashtest.com/?lang=en

Downloads osio löytyy community valikosta. Nykyään squash näyttää ohjaavan rekisteröitymään, mutta tässä dokumentissa mainitut latauslinkit toimivat kyllä ilman rekisteröitymistäkin.

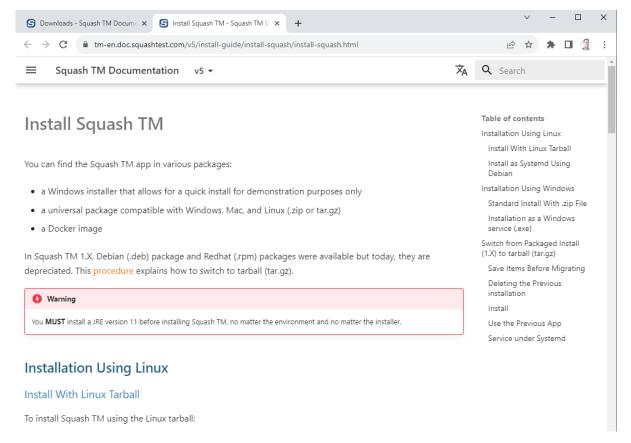
Kaikki asennuksen aikana ajamani komennot ja tulosteet löytyvät seuraavasta tiedostosta:

Seuraavassa ei ole käyty koko asennusta läpi, vaan nostettu esiin, muutama poikkeus ja tiedostoihin tehtävä konfiguraatio muutos.

Asennus ohjeet löytyvät seuraavalta sivulta:

https://tm-en.doc.squashtest.com/v5/install-guide/install-squash/install-squash.html

Suosittelen edelleen käyttämään Windows komentokehoitetta ja ssh-yhteyttä.

Asennuspaketin lataaminen kannattaa tehdä komennolla:

student@student-server:~\$ wget https://nexus.squashtest.org/nexus/repository/public-releases/tm/core/squash-tm-distribution/5.0.2.RELEASE/squash-tm-5.0.2.RELEASE.tar.gz

Uudempi versio (kumpikin käy):

https://nexus.squashtest.org/nexus/repository/public-releases/tm/core/squash-tm-distribution/6.0.0.RELEASE/squash-tm-6.0.0.RELEASE.tar.gz

Tietokannan asennusohjeet:

https://tm-en.doc.squashtest.com/v5/install-guide/install-squash/install-db.html Tai uudempi versio:

https://tm-en.doc.squashtest.com/v6/install-guide/install-squash/install-db.html

Tietokannan tietoja korjataan startup.sh tiedostoon seuraavasti:

DataBase parameters

DB TYPE=mariadb

Database type, one of h2, mariadb,

postgresql

DB_URL="jdbc:mariadb://localhost:3306/squashtm"

DataBase URL

DB_USERNAME=squash-tm

Database username

DB_PASSWORD=password

DataBase password

Tiedoston /etc/systemd/system/squash-tm.service voi luoda nano komennolla kuten olen itse tehnyt. Sinne lisätään seuraava sisältö:

[Unit]

Description=Squash-tm daemon

After=systemd-user-sessions.service time-sync.target

[Service]

WorkingDirectory=/opt/squash-tm/bin

ExecStart=/opt/squash-tm/bin/startup.sh

ExecStop=/bin/kill \$MAINPID

KillMode=process

Type=simple

User=squash-tm

Group=squash-tm

Restart=on-failure

RestartSec=10

StandardOutput=null

StandardError=null

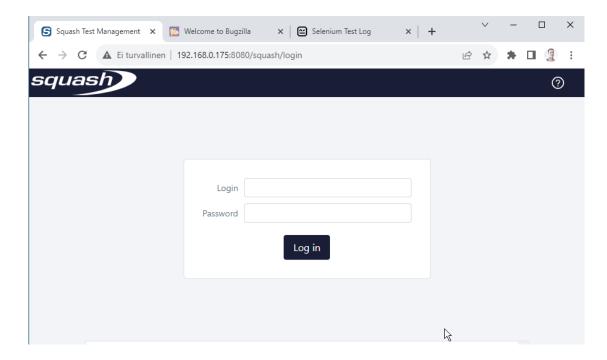
StartLimitInterval=120

StartLimitBurst=3

[Install]

WantedBy=multi-user.target

Onnistuneen asennuksen jälkeen squash palvelimeen voi ottaa yhteyden selaimella isäntäkoneesta:

2.5 Chrome selain

Chrome selainta käytetään palvelimella kurssin automaatio osiossa ns. headless moodissa.

Asennus paketin lataus onnistuu ubuntun komentoriviltä komennolla: wget https://dl.google.com/linux/direct/google-chrome-stable_cur-rent_amd64.deb

Kaikki tarvittavat asennuskomennot:

Chrome selain ei luonnollisesti käynnisty, koska palvelin asennuksesta puuttuu näyttö. Version voi kuitenkin tarkistaa komennolla: google-chrome --version

Selainta voidaan myöhemmin käyttää scriptien ajoon ilman käyttöliittymää.

2.6 Robot Framework / Selenium web driver

Robot Framework on python pohjainen testiautomaatiotyökalu. Ohjelman sivu löytyy osoitteesta:

https://robotframework.org/

Python pitäisi jo olla asennettuna tässä vaiheessa. Robot Framework asennetaan pythonin pip työkalua käyttäen, joka pitää asentaa ensin.

Kaikki asennuksessa käytetyt komennot ja tulosteet on listattu seuraavassa tiedostossa, josta komennot poimimalla ja omassa ympäristössä ajamalla asennuksen pitäisi onnistua.

Lopussa on ajettu yksinkertainen robot testi. Testitiedosto on seuraavassa liitteenä ja pitää kopioida hakemistoon ennen testin ajamista:

Kurssin loppupuolella tarkoitus on harjoitella testiautomaation rakentamista Robot Frameworkin avulla. Robot Framework on hyvä työkalu monenlaisen automaation rakentamiseen erilaisissa ympäristöissä.

Chrome selain päivittyy varsin nopeasti ja webdrivermanager ei välttämättä osaa ladata oikeaa selain ajuri versiota automaattisesti. Joissain tilanteissa tämä aiheuttaa varoituksen testi-scriptiä ajettaessa, ja joissain tapauksia seurauksena on virhe. Joissain tilanteissa on paras sivuuttaa webdrivermanager kokonaan ja ladata chromedriver manuaalisesti.

2.7 Chromedriver selain ajurin lataaminen manuaalisesti

Näillä ohjeilla sivuutetaan webdrivermanager ja ladataan sopiva chromedriver suoraan itse.

Lähdetään liikkeelle sivulta:

https://googlechromelabs.github.io/chrome-for-testing/

Sieltä haetaan viimeisin vakaa "Stable" versio, jonka pitäisi olla yhteensopiva viimeisen selaimen kanssa.

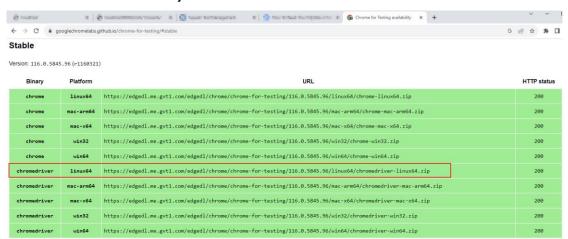
Komento:

student@student-server:/usr/local/share/WebDriverManager/chrome/stable\$ google-chrome --version

Kertoo versioksi tätä kirjoitettaessa:

Google Chrome 116.0.5845.110

Viimeisin vakaa versio ajurista on:

Seuraavilla komennoilla asennetaan uusi versio ensin tarvittava unzip ohjelma ja sen jälkeen kyseinen ajuri versio. Käytän tässä edelleen hakemistoja, joita myös webdrivermanager käyttää. Siksi versiota pitäisi pystyä myöhemmin vaihtamaan myös manager ohjelmaa käyttäen.

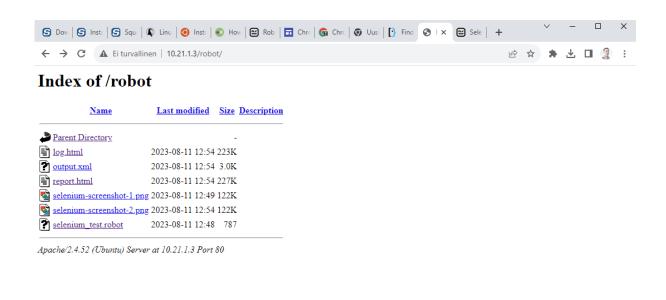
```
sudo apt install unzip
sudo mkdir /usr/local/share/WebDriverManager/chrome/stable/
cd /usr/local/share/WebDriverManager/chrome/stable/
sudo wget https://edgedl.me.gvt1.com/edgedl/chrome/chrome-for-
testing/116.0.5845.96/linux64/chromedriver-linux64.zip
sudo unzip chromedriver-linux64.zip
sudo ln -sf
/usr/local/share/WebDriverManager/chrome/stable/chromedriver-
linux64/chromedriver /usr/local/bin/chromedriver
chromedriver -version
```

Kaikki komennot ja myös tulosteet löytyvät seuraavasta tiedostosta:

2.8 Testiscriptin ajaminen

Testiscripti sijoitettiin esimerkissä /var/www/html/robot kansioon, jotta tuloksia voi helposti katsoa työaseman selaimella.

Näiden asennusten jälkeen meillä pitäisi olla kasassa yksinkertainen perusohjelmisto, jolla voidaan suunnitella ja hallita testausta (Squash TM), käsitellä vikaraportteja (Bugzilla), ajaa automaatio testejä (Robot Framework).

Testaukseen tarvitaan tietysti myös jotain mitä testataan. Tarkoitus on testata yksinkertaista web UI:n sisältävää sovellusta, jota voidaan helposti ajaa samalla koneella. Opiskelijoiden on mahdollisuus laatia testisuunnitelmia halutessaan myös omille ohjelmilleen erikseen sovittaessa.

Automaation lisäksi meillä voisi olla CI ympäristö kuten Jenkins. Jos kyse on laajemmasta web palvelusta niin erilliset koneet sovellukselle ja eri kehitysvaiheille olisivat oleellisia. Tätä emme kuitenkaan lähde toteuttamaan, koska tarkoitus on tällä kurssilla työskennellä omalla työasemalla.